

Αριθ. 63/3/2026

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Η
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ.1 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις»

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου, προβλέπονται τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Προσδιορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο των προτεινόμενων διατάξεων. **(άρθρα 1 και 2)**

2. Αναμορφώνεται το κληρονομικό δίκαιο και προς τούτο αντικαθίσταται το Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984). Ειδικότερα, οι βασικές αλλαγές εστιάζονται στα ακόλουθα σημεία:

α. Καθιερώνεται ο θεσμός της κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, με τη σύμβαση να καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυτοπρόσωπη παρουσία των συμβαλλομένων και με την ίδια πράξη να παρέχεται η δυνατότητα να διαθέσουν την περιουσία τους περισσότεροι.

β. Απλοποιείται η διαδικασία σύνταξης δημόσιας διαθήκης και κατάρτισης μυστικής διαθήκης με τη μείωση του αριθμού των παρόντων μαρτύρων, ενώ προβλέπεται ειδική διαδικασία για τη δήλωση της βούλησης του διαθέτη σε περίπτωση σοβαρής αναπηρίας λόγου και εισάγεται ενιαίος τύπος διαθήκης σε έκτακτες περιπτώσεις.

γ. Αναπροσαρμόζονται οι κανόνες της εξ αδιαθέτου διαδοχής. Μεταξύ άλλων:

- Αυξάνεται η κληρονομική μερίδα του επιζώντος συζύγου εάν συντρέχει με ένα τέκνο.

- Ο σύζυγος του κληρονομούμενου καλείται, εφεξής, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου στην τρίτη τάξη (αντί, στην πέμπτη τάξη, που προβλέπεται σήμερα).

- Δεν περιλαμβάνονται στις τάξεις κληρονομικής διαδοχής πλέον οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες του κληρονομούμενου, ενώ οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου, καθώς και τα τέκνα και οι εγγονοί αυτών καλούνται στην τέταρτη τάξη αντί στην τρίτη που προβλέπεται σήμερα.

- Αναγνωρίζεται, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, η κατάταξη στην πέμπτη τάξη, του προσώπου που συζούσε μόνιμα σε ελεύθερη ένωση με τον κληρονομούμενο.

- Συνιστάται κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που είχε αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν από τον θάνατό του και καθορίζεται το αντικείμενο της κληροδοσίας.

δ. Μεταβάλλεται η φύση της νόμιμης μοίρας και αυτή αναγνωρίζεται ως χρηματική αξίωση κατά του κληρονόμου, ίση με το μισό της αξίας της εξ αδιαθέτου μερίδας, προσδιορίζεται δε ο χρόνος παραγραφής της εν λόγω αξίωσης.

- Επανακαθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της νόμιμης μοίρας κ.λπ.

ε. Εισάγεται, με την κατάρτιση σύμβασης, η δυνατότητα παραίτησης προσώπου από μελλοντικά δικαιώματα στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου.

στ. Ορίζεται ρητά, ότι ο κληρονόμος δεν ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εκτός αν δηλώσει ότι θα διαχειρίζεται ελεύθερα την κληρονομία ή αν συντρέχουν ειδικές περιπτώσεις. (Κατά τα ισχύοντα, ευθύνεται και με τη δική του περιουσία, εφόσον δεν έχει το ευεργέτημα της απογραφής ή δεν έχει αποποιηθεί την κληρονομία.)

ζ. Επέρχονται αλλαγές ως προς τον διορισμό των εκκαθαριστών και μεταξύ άλλων:

- Εκκαθαριστής της κληρονομίας διορίζεται δικηγόρος, ο οποίος περιλαμβάνεται σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας, ενώ δεν μπορεί να διορισθεί ως εκκαθαριστής, ο κληρονόμος και τα λοιπά μνημονευόμενα πρόσωπα.

- Προβλέπεται ότι οι κληρονόμοι, εάν η κληρονομία δεν επαρκεί, ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για την καταβολή των δαπανών εκκαθάρισης και της αμοιβής στον εκκαθαριστή, η οποία ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.

η. Επιτρέπεται η έκδοση ενιαίου κληρονομητηρίου για διαδοχικές κληρονομικές διαδοχές (πολλαπλό κληρονομητήριο).

θ. Όσον αφορά στην εκτέλεση της διαθήκης και τα καθήκοντα του εκτελεστή αυτής, μεταξύ άλλων:

- Επανακαθορίζεται η διαδικασία για την επιχείρηση πράξεων από τον εκτελεστή της διαθήκης, με αύξηση του ποσού της δαπάνης πάνω από το οποίο απαιτείται άδεια του δικαστηρίου, σε περίπτωση μη συναίνεσης του κληρονόμου.

- Προβλέπεται ότι ο κληρονόμος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία σε περίπτωση επιχείρησης πράξεων.

- Ορίζεται ρητά ότι ο εκτελεστής της διαθήκης, εφόσον προβεί σε επιχείρηση πράξεων, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του κληρονόμου ή χωρίς τη συναίνεσή του ή χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ευθύνεται ο ίδιος για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας εις ολόκληρον με τον κληρονόμο.

- Εισάγεται πρόβλεψη, σχετικά με τη διαχείριση περιουσίας από επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη, στην περίπτωση που η περιουσία αυτή για την

οποία έχει οριστεί εκτελεστής διαθήκης, περιέρχεται σε ανήλικο που τελεί υπό επιτροπεία ή σε ενήλικο που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση.

- Διευρύνονται οι λόγοι για τους οποίους επέρχεται η παύση του λειτουργήματος του εκτελεστή. **(άρθρο 3)**

ΜΕΡΟΣ Β΄

1. Τροποποιούνται λουπές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (π.δ.456/1984) και του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (α.ν. 2783/1941) και οι κυριότερες αλλαγές εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία:

α. Διευρύνεται η προστασία της προσωπικότητας μετά θάνατον μέσω αναγνώρισης δικαιώματος σε κληρονόμους από διάταξη τελευταίας βούλησης.

β. Επεκτείνεται η προστασία της οικογενειακής στέγης, σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή, και στον σύντροφό του με σύμφωνο συμβίωσης.

γ. Επεκτείνεται ο τίτλος από τον νόμο για την απόκτηση υποθήκης υπέρ των νόμιμων μεριδούχων στα ακίνητα της κληρονομιάς, για την αξίωση στη νόμιμη μοίρα.

δ. Ρυθμίζονται εκ νέου θέματα αναφορικά με την κληρονομία που επάγεται σε ανήλικο τέκνο και μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (μείωση της αξίας της κληρονομιάς λόγω πλημμελούς διαχείρισης των γονέων του κ.ά.), οι γονείς ευθύνονται και με την περιουσία τους έναντι των δανειστών της κληρονομιάς.

ε. Διασαφηνίζεται ότι το νομικό πρόσωπο που κληρονομεί εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς μόνο με την κληρονομία και μέχρι το ύψος του ενεργητικού της.

(άρθρα 4 - 16)

2. Τροποποιείται - συμπληρώνεται ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985) και μεταξύ άλλων:

α. Καθορίζεται η διαδικασία δημοσίευσης κληρονομικής σύμβασης αιτία θανάτου, καθώς και η διαδικασία βεβαίωσης κληρονομικού δικαιώματος συντρόφου σε ελεύθερη ένωση.

β. Προσδιορίζεται ο αρμόδιος δικαστής για να βεβαιώσει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, στην περίπτωση έλλειψης στοιχείων για την κατοικία ή διαμονή του κληρονομούμενου στην Ελλάδα.

γ. Αναδιαρθρώνονται τα γενικά προνόμια και η σειρά κατάταξης των δανειστών και ειδικότερα, συμπεριλαμβάνονται στη σειρά κατάταξης και οι απαιτήσεις του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα.

(άρθρα 17 - 25)

3.α. Προσδιορίζονται οι περιπτώσεις διατήρησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του κληρονομούμενου ως Α.Φ.Μ. της κληρονομιάς.

β. Εναρμονίζονται διατάξεις του ν. 5259/2025, περί σχολαζουσών κληρονομιών, με το θεσπιζόμενο νέο κληρονομικό δίκαιο. **(άρθρα 26-31)**

ΜΕΡΟΣ Γ΄

1. Παρέχονται νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις αναφορικά με τον καθορισμό:

- των προϋποθέσεων εγγραφής των δικηγόρων στον ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δικαστήριο της κληρονομίας, του ύψους των γραμματίων προείσπραξης αυτών και των όρων καταβολής τους, εφαρμοζόμενης ανάλογα της παρ. 3 του άρθρου 108 του π.δ. 26/2012 σχετικά με την αποζημίωση των δικαστικών αντιπροσώπων, κατά την εκλογική διαδικασία (απαλλαγή του ποσού της αποζημίωσης από κάθε φόρο, εισφορά ή κράτηση υπέρ τρίτων, ακατάσχετο και μη συμψηφισμός του ποσού αυτού με οφειλές προς το Ελληνικό Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία), θεμάτων σχετικών με την επιμόρφωσή τους κ.ά..

- των προϋποθέσεων εγγραφής των συμβολαιογράφων στους ειδικούς καταλόγους του άρθρου 808Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, θεμάτων σχετικών με την επιμόρφωσή τους κ.ά. **(άρθρο 32)**

2. Παρατίθενται οι μεταβατικής ισχύος και οι καταργούμενες διατάξεις. **(άρθρα 33-34)**

ΜΕΡΟΣ Δ΄

1. Εισάγονται λοιπές ρυθμίσεις και ειδικότερα:

- Ρυθμίζονται επιμέρους θέματα στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής.

- Παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για τον καθορισμό της αμοιβής των δικαστικών επιμελητών και των τελών χρήσης της πλατφόρμας της Ομοσπονδίας Δικαστικών Επιμελητών Ελλάδας (portal.odde.gr), μέσω της οποίας υποβάλλεται η δήλωση τρίτου για τη διενέργεια κατάσχεσης εις χείρας τρίτου. **(άρθρα 35 –**

38)

2.α. Ορίζεται η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), ως ο Ελληνικός Ανεξάρτητος Μηχανισμός Παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών κατά τον έλεγχο διαλογής τους καθώς και κατά τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα και εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες αυτού.

β. Για την άσκηση των προαναφερόμενων αρμοδιοτήτων και την εν γένει υποστήριξη του Ανεξάρτητου Μηχανισμού, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση της κείμενης νομοθεσίας, η απόσπαση υπαλλήλων του δημόσιου τομέα σε θέσεις επιθεωρητών – ελεγκτών, καθώς και μέχρι δέκα (10) υπαλλήλων από φορείς

του δημόσιου τομέα, μονίμων ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, για το οριζόμενο χρονικό διάστημα.

γ. Παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για την περαιτέρω ρύθμιση ζητημάτων αναφορικά με την αποστολή, τις αρμοδιότητες και τη στελέχωση του Ανεξάρτητου Μηχανισμού καθώς και λοιπών συναφών θεμάτων. **(άρθρο 39)**

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται επί του κρατικού προϋπολογισμού και επί του προϋπολογισμού των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης κατά περίπτωση, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού από την ανάληψη, από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, του κόστους παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών κατά τον έλεγχο διαλογής τους και την άσκηση της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα. **(άρθρο 39)** Η εν λόγω δαπάνη, σύμφωνα με στοιχεία του αρμόδιου Υπουργείου, εκτιμάται στο ποσό του **1 εκατ. ευρώ** και θα επιβαρύνει το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού:

- από την κάλυψη του μισθολογικού κόστους, σε περίπτωση αποσπάσεων υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης. **(άρθρο 39 παρ.3)**

- από τυχόν τροποποίηση του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας του Ελληνικού Ανεξάρτητου Μηχανισμού Παρακολούθησης, με κανονιστική πράξη κατ' εφαρμογή του **άρθρου 39 παρ.4.**

3. Απώλεια δημοσίων εσόδων από την απαλλαγή των εκκαθαριστών από την υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων και τη θέσπιση του ακατάσχετου για τα ποσά της αποζημίωσης που τους καταβάλλεται. **(άρθρο 32)**

4. Ενδεχόμενη απώλεια ή χρονική υστέρηση είσπραξης δημοσίων εσόδων, κατά περίπτωση, από την κατάταξη των απαιτήσεων του μεριδούχου από την αξίωσή του στη νόμιμη μοίρα, σε υψηλότερη θέση από τις απαιτήσεις του Δημοσίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης από κάθε αιτία και την ως εκ τούτου μη εξόφληση ή τη χρονική υστέρηση είσπραξης των οφειλομένων. **(άρθρο 25)**

5. Ενδεχόμενη αύξηση δημοσίων εσόδων από την αναμενόμενη αύξηση των αποδοχών κληρονομίας, επειδή οι κληρονόμοι δεν ευθύνονται και με την ατομική τους περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας και την εξ'

αυτού του λόγου δυνατότητα αξιοποίησης των ακινήτων και των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομίας «εντός οικονομικής κυκλοφορίας» (ενίσχυση της φορολογικής βάσης, φορολογικά έσοδα από ΕΝΦΙΑ, φόροι μεταβίβασης κ.λπ.).

(άρθρο 3, εσωτερικό άρθρο 1892)

Το ύψος των προαναφερόμενων οικονομικών αποτελεσμάτων εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά.

Αθήνα, 8 Μαΐου 2026

Η Γενική Διευθύντρια

IOULIA ARMAGOU
08/05/2026 19:54

Ιουλία Γ. Αρμάγου